

Vogelringstation Oud Naarden, 4^e kwartaaloverzicht 2012

Het afgelopen kwartaal werd gekenmerkt door veel regen en ook veel harde wind, waardoor er minder geringd kon worden dan gebruikelijk. De omstandigheden waren niet alleen slecht voor de medewerkers, maar vooral ook voor de vogels. Het zou onverantwoord zijn geweest om natte vogels in de netten te laten hangen en dat is dan ook niet gebeurd.

Rudy Schippers

Veel pimpelmezen

In het eerste weekend van het vierde kwartaal konden we genieten van prachtig herfstweer, dat begon met een lichte mist. Er zaten nog maar enkele kleine karekieten in het riet, maar hun plaats werd ingenomen door grote aantallen pimpelmezen, waarvan de komst al was verwacht, omdat er de week daarvoor al zo'n 100.000 pimpels geteld waren tijdens de trek bij Falsterbo in Zuid-Zweden. Die zondag vingen we ook een aantal goudhaantjes en tevens de eerste twee vuurgoudhaantjes van het jaar. Goudhaantjes zijn wel heel kleine vogeltjes met superdunne en tere pootjes. Ze wegen slechts zo'n 5 gram, net iets meer dan de helft van het gewicht van een winterkoning.

Goudhaan

Vuurgoudhaan

Een van de ijsvogels die we eerder in augustus geringd hadden werd weer teruggevangen. Ook de baardmannen waren weer aanwezig, zij het dat ze pas in grotere aantallen te zien waren op het moment dat de netten werden opgeruimd. Baardmannen wachten vaak tot ongeveer twaalf uur in de middag om actief te worden, wat een van de redenen is waarom we ze zo weinig vangen.

Een van de voor Oud Naarden minst algemene soorten is de ringmus, waarvan we er op een zondag twee in de netten kregen.

Tijdens het uithalen vloog er een roerdomp weg uit het riet en even later kwamen er nog twee roerdompen overvliegen.

Van andere ringgroepen kwam het bericht van een massale trek van koolmezen uit zowel Scandinavië als uit Oost-Europa. Eerder was er al een invasie van zwarte mezen en wat later ook van pimpelmezen. Een van de op Oud Naarden geringde zwarte mezen werd ruim een week later gemeld uit

Oost-Vlaanderen in België. Veel van de Oost-Europese vogels worden geringd in zeer grote zgn. Helgolandvangkooien zoals die staan opgesteld in de kustgebieden van Baltische landen. Deze methode maakt het mogelijk om grote aantallen vogels van een ring te voorzien, waardoor de kans op een terugvangst in de overwinteringsgebieden groter wordt, evenals die van de vliegroutes op zowel de heen- als de terugreis. Een aantal Nederlandse ringstations heeft mezen gevangen met ringen uit Litouwen, Letland en Rusland. Verreweg de meeste mezen met Moskva ringen komen niet uit Moskou maar uit Kaliningrad, eveneens aan de Baltische kust. Ter vergelijking, de op Oud Naarden geringde vogels krijgen een ring, waarop ondermeer Arnhem staat vermeld.

Achttien geringde soorten

De tweede zondag van oktober was het nogal regenachtig, zodat we in totaal maar 42 mezen

vingen en daar zaten helaas geen Oost-Europese koolmezen of andere mezen met een Baltische ring bij. Ondanks het slechte weer hadden we 18 verschillende soorten, waaronder een roodborsttapuit en een kleine bonte specht. De week daarna was het weer nog slechter toen we maar 37 vogels vingen waaronder een late kleine karekiet.

Baardman (man)

De laatste week van oktober was het eindelijk weer wat zonniger, waardoor het riet wat droger was en de zaden in de rietpluimen beschikbaar kwamen voor baardmannen.

Baardman (vrouw)

Die dag konden we 17 baardmannen van een ring voorzien en kregen we vier reeds eerder geringde vogels in handen. Een daarvan was kort daarvoor bij Lelystad geringd en drie baardmannen waren als jonge vogel in juni/juli geringd in het natuurreservaat de Kamperhoek. Andere terugmeldingen van baardmannen in de weken daarna kwamen van ringstations in Almere en Elburg.

Glanskop

De glanskop met zijn rechte bef die we die dag vingen, bleek eerder op Oud Naarden geringd te zijn als jonge vogel en is

inmiddels dus volgroeid.

Afgezien van de vele mezen, roodborstjes, vinken en andere zangvogels die het land binnenkwamen, zagen we die zondag ook de eerste groepen kleine zwanen en een enkele wilde zwaan op het Gooimeer.

Groot pimpelmeesmannetje

Het heeft tot midden november moeten duren voordat we een Baltische pimpelmees in de netten kregen, een vogel met een ring van Zoölogisch Museum Lithuania. In maart hadden we al een koolmees in de netten gehad met een ring uit Litouwen, maar dit najaar vingen we tot dusver alleen maar mezen uit vermoedelijk oostelijke streken zonder ring om de herkomst te bevestigen. Van Litouwen naar Oud Naarden is de afstand in rechte lijn ongeveer 1100 km!! Van de 50 pimpels, die we op 11 november in de netten kregen, bleek een mannetje duidelijk groter te zijn dan de rest met een vleugel van 72 mm in vergelijking met de gebruikelijke spreiding tussen 63 en 68 mm. Dit is uitzonderlijk groot wanneer we uitgaan van een maximum van 71 mm, zoals gemeten aan Scandinavische pimpelmezen die wij veelal gedurende de winter in Nederland zien. Deze Litouwse pimpelmees woog ook ruim 15% meer dan een gemiddelde man pimpel.

Op die dag vingen we ook twee zwarte mezen en een mooi mannetje kleine bonte specht, zoals hieronder afgebeeld.

Kleine bonte specht (man)

De heggemus die als een van de laatste vogels op 11 november in de netten terecht kwam bleek in juli 2006 als jonge vogel op Oud Naarden geringd te zijn. In al die jaren was hij nooit eerder teruggevangen.

De weekenden daarna waren vaak regenachtig en ook hebben we een aantal herfststormen mee mogen maken. Bij harde wind staan de netten te klapperen, waardoor vogels ze

uiteraard uit de weg gaan. Het is dan onverantwoord om bij regen kletsnatte vogels te vangen. Het afgelopen seizoen was daarmee erg matig wat het ringwerk betrof.

Bijvoeren

Vanaf de tweede week van december begonnen we met bijvoeren door vetbollen, pinda's en mengsels van zaden aan te bieden. De vogels weten dit te waarderen en ze houden zich daarom veelal op in de omgeving van die voerplaatsen. Tijdens de ringsessies worden vaak dezelfde vogels gevangen en op die manier hebben we ook aanzienlijk meer terugvangsten dan nieuwe gasten. Dat vetbollen gewaardeerd worden was bijvoorbeeld te zien aan de vetresten rondom de snavel van een grote bonte specht, die je kunt zien wanneer je zo'n vogel in de hand hebt. Datzelfde lukte niet voor zowel de groene specht als de zwarte specht die wel aanwezig waren, maar zich niet lieten vangen.

Keep (man)

De eerste kepen waren inmiddels gearriveerd, hoewel,

door een gering aanbod van beukenootjes, lang niet zo veel als in de voorafgaande jaren. Datzelfde gold ook voor vinken, waarvan we er ook maar weinig zagen dit jaar.

Zondag 30 december was de laatste dag van het jaar dat we op Oud Naarden waren. Ondanks de straffe wind hebben we toch nog tien soorten vogels van een ring kunnen voorzien, of de reeds aanwezige ring kunnen controleren, waaronder die van twee

baardmannen, een boomklever en een mannetje goudvink.

Boomklever

De sperwer die een poging deed om een vogel uit het net te plukken raakte zelf verward in het net, maar ontsnapte nog net, voordat wij hem een handje konden helpen om daaruit te komen.

Zoals reeds eerder vermeld, waren er in het jaar 2012 minder dagen dat er geringd kon worden, waardoor het aantal vogels en het aantal soorten dat we in de netten kregen minder was dan in het topjaar 2010.

Desondanks kunnen we niet ontevreden zijn met een resultaat van net iets meer dan 7300 vogels, die nieuw geringd of teruggevangen zijn. Op dit moment worden er voorbereidingen getroffen voor een jaaroverzicht van alle ringactiviteiten van het Vogelringstation Het Gooi, waar Oud Naarden een onderdeel van is. Dit overzicht komt over enige tijd beschikbaar.

*Met dank aan de eigenaren van Landgoed Oud Naarden en aan Staatsbosbeheer die ons in staat stelden op hun terreinen te kunnen ringen.

Foto's: Rudy Schipper

Mededeling Vogelringstation Het Gooi no. 10